

Nitel Sosyal Bilimler/Qualitative Social Sciences

Yıl:2023, Cilt:5 Sayı:1
Year:2023, Vol:5 Issue:1

<https://doi.org/10.47105/nsb.1177120>

Makale Türü/Article Type: *Araştırma/Research*

Atıf/Citation: Güney, E., & Yalçın, S. B. (2023). Okul psikolojik danışmanlarının/ rehber öğretmenlerin Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri. *Nitel Sosyal Bilimler*, 5(1), 49-67. <https://doi.org/10.47105/nsb.1177120>

Okul Psikolojik Danışmanlarının/Rehber Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri

^aEnes Güney¹ ^bSüleyman Barbaros Yalçın

^a*Doktora Öğrencisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye*

^b*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye*

Öz

Pandemi aniden ortaya çıkmış dünyada olduğu gibi ülkemizde de salgının seyrini azaltabilmek, insan hareketliliğinin en aza indirgenmesi ve bu nedenle uzaktan eğitime hızlı bir geçiş olmuş, geleneksel okul ve sınıf algısı değişmiş, teknolojik araçlarla farklı mekânlarda sanal sınıflar oluşturulmuştur. Eğitim alanında alınan bu önlemler kapsamında ülkemizde MEB'in (Milli Eğitim Bakanlığı) almış olduğu karar ile 23 Mart 2020 tarihinden 18 Haziran 2021 tarihine kadar eğitim öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim şeklinde yürütülmüştür. Bu çalışma, okul psikolojik danışmanlarının/rehber öğretmenlerin Covid-19 ile bağlantılı olarak sunulan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmada psikolojik danışmanların (N=14) uzak eğitim sürecine yönelik görüşleri çevrimiçi olarak toplanmış ve durum çalışması tasarımı, görüşme teknikleri kullanılarak toplanan veriler içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitim hizmetlerinin avantajları ulaşım kolaylığı, zaman esnekliği, gerçek ortamlarda eğitime göre daha düşük maliyet ve günlük rutinlerde uygulama kolaylığıdır. Uzaktan eğitimin dezavantajlı yönleri; internet bağlantısında yaşanan sorunlar, etkileşim yetersizliği, düşük öğrenci katılımı, teknik sorunlar, altyapı ve materyal eksiklikleridir.

Anahtar Kelimeler: Okul psikolojik danışmanlığı, uzaktan eğitim, Covid-19.

Recommendations of School Psychological Counselors/ Guidance Teachers on Distance Education Applications During the Covid-19 Pandemic Period

Extended Summary

The coronavirus pandemic (Covid-19), which emerged in the city of Wuhan in December 2019 in the world, still continues to affect our country and the whole world in a multidimensional way in the last days of 2021. In addition to its large-scale negative effects on countries in terms of health, economic, political and social aspects, its effects are still seen in educational practices. In order to reduce the course of the epidemic in our country, as in the world, it is aimed to minimize human mobility, and various measures are taken in the field of education in this direction (İnce, 2021). Within the scope of these measures taken in the field of education, education activities were carried out in the form of distance education from March 23, 2020 until June 18, 2021, with the decision taken by the Ministry of National Education in our country. In this context, distance education activities were carried out on many platforms, channels and applications, especially on EBA (Eğitim Bilişim Ağı), TRT (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu), EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul and TRT EBA platforms. According to the distance education data announced by the Ministry of National Education, the Education Information Network (EBA) platform was visited 23 billion 769 million 308 thousand 322 times between 23 March 2020 and 18 June 2021 (MEB, 2021).

The elimination of the physical space problem between the student and the teacher in distance education directly serves the purpose of minimizing human mobility and physical contact within the scope of Covid-19 measures. In addition to the benefit of minimizing the physical contact in question, the economic cost of distance education is low, it is easy to access and disseminate information, it provides lifelong learning opportunities, and also gives the right to education for individuals of all ages (Ağır, 2007). In addition to the expressed benefits of distance education, its limitations are inadequacy in lessons that require skill and practice, adaptation problems of individuals accustomed to traditional learning environments, preventing socialization (Akyürek, 2020); lack of communication interaction, loss of motivation, inadequacy of resources such as internet and computer, technical problems, insufficient socialization (Özgöl et al., 2017). Students' lack of experience, technology and infrastructure deficiencies, learning materials, lack of interest in learners, lack of interaction, lack of feedback, and deficiencies in the use of technologies such as computers and the internet (Attri, 2012) appear as limitations of distance education.

The purpose of this research is to reveal the opinions of school counselors/guidance teachers about the distance education process, which has become a necessity due to Covid-19, and to make suggestions as a result of the evaluations.

The research was designed in a case study pattern, one of the qualitative research designs, in order to examine the experiences of school counselors/guidance teachers working in public schools affiliated with the Ministry of National Education during the distance education process carried out due to the COVID-19 epidemic. A case study is a process of revealing comprehensive data about a situation determined within the scope of the research purpose (Yıldırım & Şimşek, 2013). Easily accessible case sampling, which is one of the purposive sampling strategies, was used to determine the study group of the research. In this context, it is aimed to collect data from school psychological counselors (guide teachers) who take an active role in the distance education process in order to evaluate the distance education process. The criteria used in determining the

sample of the study; It was determined as working actively in the distance education process. Content analysis technique, one of the qualitative data analysis techniques, was used in the research data analysis.

According to the results of the research, the advantages of distance education services can be counted as ease of transportation, time flexibility, lower cost compared to education in real environments, and ease of application in daily routines. With the emergency distance education employed with the epidemic, school counselors faced the difficulties of adapting to new education-teaching platforms and performing psychological counseling and guidance activities in virtual environments. These are the use of technology in the distance education process, the use of distance education tools such as EBA and Zoom, the lack of infrastructure in the programs used, and the difficulties experienced in the use of computer programs. The disadvantages of distance education were found to be problems in internet connection and lack of interaction, low student participation, technical problems, infrastructure, and content material deficiencies. An important finding of our research is that the majority of students experience a loss of motivation and cannot adapt to the new education model; As a result, the quality of education decreases, and the absenteeism of students increases. Teachers cannot reach their students due to technological inadequacies, students experience internet problems in the region they live in, students cannot follow their lessons efficiently enough, and there are breaks in motivational understanding among students in this process.

Distance education continues today as it was in the past. It is thought that its use will spread to wider areas in parallel with the developments in technology. In this context, it is necessary to increase the quality of interaction between learning environments and students and teachers. For this purpose, the infrastructure deficiencies of distance education should be eliminated by education administrators and decision-makers, computer and internet problems of students and teachers should be eliminated, and in-service training should be expanded for teachers to use basic technology and to use distance education tools effectively.

Keywords: School psychological counseling, distance learning, Covid-19.

Giriş

Dünyada 2019 yılı aralık ayında Wuhan şehrinde ortaya çıkan Koronavirüs pandemisi (Covid-19), 2021 yılının son günlerinde de hala ülkemizi ve tüm dünyayı çok boyutlu şekilde etkilemeye devam etmektedir. Ülkelere sağlık, ekonomik, siyasi ve toplumsal açıdan büyük ölçekli olumsuz etkilerine ek olarak eğitim ve eğitim uygulamalarında da etkileri hala görülmektedir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de salgının seyrini azaltabilmek amacıyla insan hareketliliğinin en aza indirgenmesi amaçlanmakta ve bu doğrultuda eğitim alanında da çeşitli önlemler alınmaktadır (İnce, 2021). Eğitim alanında alınan bu önlemler kapsamında ülkemizde MEB'in almış olduğu karar ile 23 Mart 2020 tarihinden 18 Haziran 2021 tarihine kadar eğitim öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim şeklinde yürütülmüştür. Bu kapsamda EBA (Eğitim Bilişim Ağı), TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu) EBA İlkokul, TRT EBA Ortaokul ve TRT EBA platformları başta olmak üzere pek çok platform, kanal ve uygulama üzerinden uzaktan eğitim faaliyetleri yürütülmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığının açıklamış olduğu uzaktan eğitim verilerine göre 23 Mart 2020'den 18 Haziran 2021 tarihleri arasında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu 23 milyar 769 milyon 308 bin 322 kez ziyaret edilmiştir (MEB, 2021). Covid-19 ile mücadele sürecinde önemi bir kez daha anlaşılan uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencinin zaman ve mekân sınırlaması olmadan eğitim-öğretim etkileşiminin sağlandığı, (Akdemir, 2011; Altun, 2020; Gökmen ve ark., 2016); ders kaynakları ve öğretim materyallerinin bilgisayar, televizyon, basılı materyal vb. gibi araçlar yoluyla interaktif sistemlerin bir araya getirildiği eğitim şeklidir (Carswell & Venkatesh, 2002; Erfidan, 2019; Toprakçı & Ersoy, 2008).

Uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmen arasındaki fiziksel mekân sorunun ortadan kalkması, COVID-19 tedbirleri kapsamında insan hareketliliğinin ve fiziksel temasın en aza indirilebilmesi amacına doğrudan hizmet etmektedir. Buna ek olarak uzaktan eğitimin ekonomik maliyeti düşüktür, bilgiye ulaşmak ve bilgiyi yaymak kolaydır, hayat boyu öğrenme imkânı sunar, ayrıca her yaştaki bireye eğitim hakkı tanır (Ağır, 2007). Uzaktan eğitim; kaynak ve alıcının eğitim öğretim sürecinde birbirlerinden ayrı ortamlarda olduğu, “zaman, mekan, amaç ve yönetim” konularında alıcıya “bireysellik”, “esneklik” ve “bağımsızlık” olanağı tanıyan, eğitim öğretim süreçlerinde yazılı ve basılı materyaller, işitsel araçlar, görsel-işitsel teknolojilerin, yöntemlerin kullanıldığı, kaynak ile alıcı arasındaki iletişimin televizyona ve bilgisayara dayalı etkileşimli teknolojilerle sağlandığı planlı ve sistematik bir eğitim teknolojisi uygulamasıdır (Uşun, 2006). Uzaktan eğitimin ifade edilen yararlarının yanında sınırlılıkları olarak beceri ve uygulama gerektiren derslerde yetersiz kalma, geleneksel öğrenme ortamlarına alışkın bireylerin uyum sorunları, sosyalleşmenin önüne geçmesi (Akyürek, 2020); iletişim etkileşim eksikliği, motivasyon kaybı, internet ve bilgisayar gibi kaynakların yetersizliği, teknik problemler, yetersiz sosyalleşme (Özgöl vd., 2017). Ayrıca öğrencilerin deneyim eksiklikleri, teknoloji ve alt yapı eksiklikleri, öğrenme materyalleri, öğrenenlerdeki ilgisizlik, etkileşim eksikliği, geribildirim eksikliği, bilgisayar ve internet gibi teknolojilerin kullanımı konusunda eksiklikler (Attri, 2012) uzaktan eğitimin sınırlılıkları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Candan ve Usta (2022), uzaktan eğitim uygulamalarının yüz yüze eğitimin bir taklidi olarak gerçekleştiğini bu nedenle öğretmenlerin uzaktan eğitim derslerinde elde ettikleri verimin yüz yüze olan eğitime göre daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bu durumda pandemi döneminde uzaktan eğitim sürecinde okul psikolojik danışmanlarının yüz yüze eğitimdeki uygulamaları arasında farklılıkların olabileceği düşünülmekte ve bu farklılıkların okul psikolojik danışmanlarının deneyim ve görüşlerine yönelik yansımaları araştırılmak istenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul psikolojik danışmanlarının/rehber öğretmenlerin Covid-19 nedeniyle zorunluluk haline gelen ve uygulanan uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyim ve görüşlerini ortaya koymak ve değerlendirmeler sonucunda önerilerde bulunmaktır. Bu çalışmada okul psikolojik danışmanlarının PDR hizmetlerini kullanırken en çok kullandıkları platformların belirlenmesi, uzaktan eğitimin güçlü/avantajlı ve zayıf/dezavantajlı yönlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Ayrıca sunulan hizmetlere öğrenci ve veli katılımlarının değerlendirilmesi, uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerilerinin geliştirilmesiyle uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışma Covid-19 salgını nedeni ile yürütülen uzaktan eğitim sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan okul psikolojik danışmanlarının/ rehber öğretmenlerin deneyimlerini incelemek amacıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Durum çalışması, araştırma amacı kapsamında belirlenen bir duruma ilişkin kapsamlı verilerin ortaya çıkarılması sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Creswell (2007)'e göre durum çalışması, araştırmacının birden fazla kaynağı içeren veri toplama araçları ile zaman içinde sınırlı bir veya birden fazla durumu derinlemesine incelediği, durumu ve durumla ilgili temaları tanımladığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır.

Katılımcı Grubu

Bu araştırma, Karaman ilinde görev yapmakta olan 14 okul psikolojik danışmanının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örnekleme stratejilerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme sürecinde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan ve araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran bir örnekleme yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecini değerlendirmek için uzaktan eğitim sürecinde aktif rol alan okul psikolojik danışmanlarından (rehber öğretmenlerden) veri toplanması amaçlanmıştır. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde esas alınan ölçüt; uzaktan eğitim sürecinde aktif olarak çalışmış olmak şeklinde belirlenmiştir.

Katılımcıların kimlik bilgilerini gizli tutmak amacıyla gerçek isimleri yerine kodlar kullanılmıştır. Her bir psikolojik danışmana numara verilmiş ve başına “PD” harfleri eklenmiştir. Çalışma grubuna ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcılara Ait Bilgiler

Psikolojik Danışman	Cinsiyet	Hizmet yılı	Okul türü
PD1	K	2	İlkokul
PD2	K	11	Lise
PD3	K	10	Lise
PD4	E	11	Lise
PD5	E	10	Ortaokul
PD6	E	12	Ortaokul
PD7	E	3	Anaokulu
PD8	E	9	Lise
PD9	E	24	Lise
PD10	E	8	Lise
PD11	K	20	İlkokul
PD12	K	18	İlkokul
PD13	E	10	Ortaokul
PD14	K	19	Lise

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu araştırma, okul psikolojik danışmanlarının/rehber öğretmenlerin Covid-19 ile bağlantılı olarak sunulan uzaktan eğitime ilişkin deneyim ve görüşlerini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Bu çalışmanın etik kurul izni, Necmettin Erbakan Üniversitesi Etik Kurulundan 11.02.2022 tarihli ve 2022/63 nolu yazısı ile alınmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme yöntemi belirli bir konu hakkında derinlemesine soru sorarak, cevap yeterli bulunmadığında veya açıkça belirtilmediğinde yeniden sorarak konuyu daha net hale getirdiğinden araştırmacılar tarafından avantajlı bulunan bir yöntemdir (Çepni, 2009). Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşmeler testlerdeki ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırmış ve araştırmacılara esneklik sağlamıştır (Yıldırım & Şimşek, 2003). Anket oluşturulmadan önce, araştırma sorularının kapsamını belirleyebilmek için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışmakta olan üç psikolojik danışmanla yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmede, psikolojik danışmanlardan Covid-19 salgını nedeniyle uzaktan yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin genel durumu ve yaşanan sorunlar hakkında bilgi alınmıştır. Ardından araştırma soruları oluşturulmuştur. Araştırma soruları hazırlandıktan sonra okul psikolojik danışmanlarından üçüne ön uygulama yapılmış ve soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Hazırlanan sorular beş alan uzmanının görüşlerine sunulmuş, uzmanlardan alınan geri bildirimler sonucunda soruların içeriğine ilişkin düzeltmeler yapılmıştır. Uzman görüşleri sonrasında sorularda bazı ifadeler düzenlenmiştir. Bu amaçla okul psikolojik danışmanlarına /rehber öğretmenlere uygulanmak üzere 10 yapılandırılmış görüşme sorusu hazırlanmıştır. Son haline getirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, video görüşme yoluyla 14 okul psikolojik danışmanına/rehber öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler yaklaşık 17-24 dakika sürmüştür. Ayrıca görüşmeler video kayıtları ile arşivlenmiştir.

Veri toplama sürecinde katılımcılara yöneltilen sorular: Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere ve velilere yönelik PDR hizmetlerini sunma sürecinde hangi platformları kullandınız? PDR programlarının uzaktan eğitim aracılığıyla yürütülmesini uygun buluyor musunuz? Uzaktan eğitim sürecinde yoğun olarak yürüttüğünüz PDR faaliyetleri nelerdir? Öğrencilerin bu faaliyetlere katılımlarını nasıldır? Uzaktan eğitim sürecinin PDR uygulamaları bağlamında avantajları var mıdır? Uzaktan eğitim sürecinin PDR uygulamaları bağlamında dezavantajları var mıdır? Uzaktan eğitim sürecinde uygulamakta zorlandığınız PDR faaliyetleri nelerdir? Uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Bu sorunları nasıl çözüme kavuşturduunuz? Bundan sonraki süreçte PDR bağlamında öğrenci ve velilerin yaşayabilecekleri muhtemel sorunlar neler olabilir? Bu sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir? Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasında bir seçim yapmanız gerekseydi hangisini tercih ederdingiz?

Verilerin Analizi

Bu çalışma için araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşmeler Okul psikolojik danışmanlarıyla online ortamda görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılırken katılımcılar tarafından tam olarak anlaşılamayan kısımlar araştırmacılar tarafından açıklanmıştır. Video kaydına alınan görüşmeler yazılı metne dönüştürülmüş, yeniden okunmuş ve uygun bulunmayan veriler çıkarılmıştır. Araştırmacılar elde ettikleri ham verileri nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Metinler araştırmacılar tarafından okunarak kodlamalar yapılmıştır. Temalar belirginleştirildikten sonra metinler araştırmacılar tarafından ikinci kez okunmuş ve tekrar kodlanmıştır. Verilerin kodlanmasında tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Tümevarımcı analizde verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama yapılmaktadır. Ardından ilişkili kodlar belirlenerek temalar oluşturulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Kodlama işleminden sonra kodlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar incelenmiş, birbiriyle ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek temalar belirlenmiştir. Elde edilen tema ve kodlar bulgular kısmında detaylı olarak verilmiştir. Araştırmada elde edilen kodların frekans dağılımları tablolarda ayrıca belirtilmiştir. Güvenirliği arttırmak amacıyla danışmanların görüşlerin hiç değiştirilmeden, doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Görüşler belirtirken görüş sahibi psikolojik danışmanlara PD1, PD2, PD3... gibi kodlar kullanılmıştır.

BULGULAR

Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Platformlar

Araştırmanın birinci sorusu “Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere ve velilere yönelik PDR hizmetlerini sunma sürecinde hangi platformları kullandınız?” şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarınının 13’ ü uzaktan eğitim sürecinde en çok zoom platformu üzerinden çalışmalar yürüttüklerini belirtmişlerdir. Diğer platformlar ise sırasıyla; EBA, WhatsApp Telefon görüşmesi, BİP, Google meet , Teamlink, Telegram olarak katılımcılar tarafından kullanıldığı belirtilen platformlardır. Katılımcılar pandemi öncesinde farklı uzaktan eğitim platformlarını bildiklerini ancak bu konudaki bilgi düzeylerinin oldukça sınırlı olduğunu belirtmiştir. Özellikle Zoom platformunu

katılımcıların neredeyse tamamı pandemiden kaynaklı uzaktan eğitime geçildikten sonra keşfettiklerini ifade etmişlerdir. Daha önce kullanmadıkları bu platformu keşfetmeleri ve işlevsel olarak kullanmalarının biraz zaman aldığı görülmektedir. Ayrıca katılımcılar EBA kullanımı ile ilgili pandemi dönemi öncesinde bilgi sahibi olmakla birlikte yeterince ön öğrenmelerinin olmadığı süreç içerisinde online hizmetiçi eğitimlerle becerilerini geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD4-Pandemi ile birlikte uzaktan eğitime geçildikten sonra öğrencilere ve velilere ulaşım konusunda ben okulumdaki meslektaşlarım ilk günler oldukça zorlandık. Ancak normalde de kullandığımız platform olan WhatsApp'ı daha aktif olarak kullanmaya yönelik var olan grupları daha da güçlendirdik. Lise kademesinde görev yaptığım için hem öğrencilerin, hem de velilerin olduğu grupları tüm paydaşların eksiksiz olarak bulunduğundan emin olarak yendien düzenledik. Akabinde öğrencilere ve velilere yönelik bilgilendirme, duyuru, paylaşım, seminer, sunu, broşür, afiş vb çalışmaları WhatsApp grupları üzerinden veli ve öğrencilerle paylaştık. İlerleyen süreçte EBA platformunun daha etkin ve aktif kullanımı konusunda gelişmeler yaşandı. EBA platformunda yapılan düzenlemeler, bilgilendirmeler ve eğitimlerle EBA da yoğun olarak tarafımızdan kullanıldı. Son zamanlarda ise Telegram'a bir yönelim söz konusu olsa da yeterince aktif kullandığım söylenemez.

PDR Programlarının Uzaktan Eğitim Yoluyla Yürütülmesine Dair Değerlendirmeler

Araştırmanın ikinci sorusu “PDR programlarının uzaktan eğitim aracılığıyla yürütülmesini uygun buluyor musunuz? Neden?” şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarının 8’i psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin uzaktan eğitim şeklinde kısmen yürütülebileceğini düşünmektedirler. Diğer katılımcılardan 5 kişi hayır, 1 kişi de evet şeklinde yanıt vermiştir. Okul psikolojik danışmanları RPD hizmetlerinin uzaktan yürütülmesi sürecini sağlıklı ve işlevsel olmadığını düşünmektedirler. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD3-Kısmen uygun olduğunu düşünüyorum. Sınıf rehberliği veli bilgilendirme çalışmalarında, özellikle velilere ulaşım konusunda etkili olduğunu düşünüyorum. Bireysel yürütülen çalışmalar bağlamında, bireysel danışmanlık (rehberlik) çalışmalarında, kişisel sosyal rehberlik etkinliklerinde ve uygulamaya dayalı etkinliklerde uygun olmadığını düşünüyorum.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Kapsamında Yürütülen Çalışmalar

Araştırmanın üçüncü sorusu “Uzaktan eğitim sürecinde yoğun olarak yürüttüğünüz PDR faaliyetleri nelerdir?” şeklindedir. Uzaktan eğitim sürecinde okul psikolojik danışmanlarının gerçekleştirmiş oldukları çalışmaların çoğunlukla sınavlara hazırlık-motivasyon temasında olduğu görülmektedir. Çalışma grubundan elde edilen verilere göre okul psikolojik danışmanlarının büyük çoğunluğu sınav (YKS-LGS) bilgilendirme çalışmalarına ağırlık vermiştir. Bunun dışında hizmet verilen çalışma alanlarının sırasıyla veli müşavirlik çalışmaları, mahremiyet, ihmal, istismar, verimli ders çalışma teknikleri, sınav kaygısı, bilinçli teknoloji kullanımı/teknoloji bağımlılığı, psikolojik sağlamlık, sağlıklı yaşam, bireysel danışma (görüşme), devamsızlığı önleme çalışmaları, akran zorbalığının önlenmesi konularında olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitime geçilmesi ile öğrencilerin yaşadığı motivasyon kaybı, uzaktan eğitim faaliyetlerine uyum sağlayamama, devamsızlık problemleri olmakla birlikte özellikle sınav grubu öğrencilerinin (12 ve 8. sınıflar) sınavlara yönelik akademik performans kayıplarının yoğun olduğu göz önüne alınarak yürütülen çalışmalarda bu problem

alanlarına yönelik çalışmaların ağırlıklı olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD4-Ülkemizde ve dünyada henüz pandemi ile ilgili bir durum yok iken eğitim öğretim yılı başında okul psikolojik danışmanlık ve rehberlik çerçeve planı doğrultusunda çalışmalarını yürütmekteydim. Ancak pandemi nedeniyle uzaktan eğitime geçildiğinde özellikle YKS (TYT, AYT) bilgilendirme çalışmaları, verimli ders çalışma teknikleri, akademik rehberlik faaliyetleri, sınav kaygısı konularında yoğun olarak çalışmalar yürüttüm. Ne yazık ki uzaktan eğitim sürecinde bireysel danışmanlık (rehberlik) faaliyetleri ve kişisel sosyal gelişim alanına yönelik çalışmaları yeterince gerçekleştiremedim. Daha çok bilgilendirmeye yönelik grup rehberliği faaliyetlerini gerçekleştirebildim.

Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine Katılım Düzeyleri

Araştırmanın dördüncü sorusu “Öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine katılım düzeyleri nasıldır?” şeklindedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen RPDH faaliyetlere katılımlarının psikolojik danışmanlar açısından değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerin etkinlik ve derslere katılımının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrenci katılımının zamanla ve daha da azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. Ülkemizde yaklaşık bir buçuk yıl süren uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin büyük çoğunluğu motivasyon kayıpları, yeni eğitim modeline uyum sağlayamama, teknolojik donanım eksiklikleri vb. Nedenlerle uzaktan eğitimi takip etmekte zorlanmışlardır. Ayrıca öğrencilerin derse katılımları süreç içerisinde zamanla daha da azalmıştır. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD13-Öğrencilerin uzaktan eğitime katılım oranları oldukça düşüktü, süreç ilerledikçe oranın daha da düştüğünü gördüm. Bundan dolayı çoğu zaman sınıfları birleştirdim, 3-4 sınıfı birleştirip katılımın daha yoğun olmasını hedefledim. Başlangıçta öğrencilerin canlı derslere katılımları %40-50 civarındayken ilerleyen süreçlerde bu oranın %10'lara kadar düştüğünü söyleyebilirim.

Uzaktan Eğitim Sürecinin RPDH Uygulamaları Bağlamında Avantajları

Araştırmanın beşinci sorusu “Uzaktan eğitim sürecinin PDR uygulamaları bağlamında avantajları var mıdır? Varsa nelerdir?” şeklindedir. RPDH uygulamalarının uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin avantajları ile ortaya çıkan kodlar sırasıyla; zaman ve mekândan bağımsız olması, velilere ulaşımın daha kolay olması, büyük kitlelere (kalabalık gruplara) ulaşım kolaylığı, daha hızlı iletişim, duyuru, paylaşım ve karar süreci, materyal paylaşımı (sunum, video, görsel), öğrenciler ekran başında kendilerini daha rahat ifade etmeleri şeklindedir. Uzaktan eğitimin özellikle öğrenen ve öğreticinin aynı ortamda bulunma zorunluluğunun ortadan kalkması (fiziksel mekândan bağımsız olması), öğrenen ve öğreticinin gerekli donanımların bulunduğu her ortamda derse girebilmesi, velilere ulaşımın daha kolay olması, daha büyük kitlelere aynı anda eğitimler verilebilmesi avantajları olarak görülmektedir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD14-Bence oldukça avantajlı yönleri vardır. Farklı illerden farklı bölgelerden katılımcılar eğitim ve toplantılara katılma şansı buldu. Zaman ve mekân sınırlaması ortadan kalktı. Özellikle velilere yönelik toplantı ve eğitimlerde katılımlar oldukça yüksekti. Örneğin okulumuzda 100 kişilik bir konferans salonu bulunmakta, ancak online konferanslarda 300-350 velinin aynı anda katılım sağladığı toplantılar eğitimler gerçekleştirebildik.

Uzaktan Eğitim Sürecinin RPDH Uygulamaları Bağlamında Dezavantajları

Araştırmanın altıncı sorusu “Uzaktan eğitim sürecinin PDR uygulamaları bağlamında dezavantajları var mıdır? Varsa nelerdir?” RPDH uygulamalarının uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesinin dezavantajları/sınırlılıkları ile ortaya çıkan kodlar sırasıyla; öğrencilerin aktif katılımının olmaması, etkili iletişim ve etkileşim süreçlerinin olmaması, bireysel danışma (rehberlik) çalışmalarının yapılamaması, uygulamaya yönelik etkinliklerin yapılamaması şeklindedir. Uzaktan eğitimin dezavantajları, zayıf yönü bağlamında çalışma grubunda yer alan okul psikolojik danışmanların tamamının ifade ettiği gibi öğrencilerin motivasyonlarının zayıf olması ve aktif katılımın olmaması eğitim öğretim sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Ayrıca öğrencilerin zaman ile katılımlarının daha da azalmasına, iletişim, dönüt, geribildirim mekanizmalarının yeterince kullanılmadığı süreçlerin de sık sık yaşandığı durumlar yaşanmıştır. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD2-Evet dezavantajları vardı. Öğrencilere tam anlamıyla dokunabildiğimi hissedemedim. Bildiğiniz üzere öğrencilerin kamera açma zorunluluğu yoktu. Öğrencilerin gerçekten orada olup olmadığını bilemiyordum. Ekranda katılımcı olarak ismi vardı ama kendisi fiziksel olarak orada mıydı, kamerası ve mikrofonu kapalı olduğu için ders dışında başka bir faaliyetle ilgileniyor muydu bunlar soru işaretiydi. Oyun mu oynuyordu ya da bilgisayarı, tableti ekranı canlı derse bağlıken başka bir faaliyet ile meşgul müydü bunları kestirmek güç.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Uygulamakta Zorluk Yaşanılan PDRH Çalışmaları

Araştırmanın yedinci sorusu “Uzaktan eğitim sürecinde uygulamakta zorlandığınız PDR faaliyetleri nelerdir? Neden?” şeklindedir. RPDH uygulamalarının uzaktan eğitim şeklinde yürütülmesi sürecinde okul psikolojik danışmanlarının zorluk yaşadıkları çalışmalar; bireysel danışma (rehberlik), paylaşım, etkileşim ve uygulamaya dayalı etkinlikler, grup rehberliği çalışmaları şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarının tamamına yakını uzaktan eğitim sürecinde bireysel danışma çalışmalarını yerine getirmekte zorlandığını ifade etmişlerdir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD11-Bireysel görüşmeler, bireysel danışmanlık hizmetlerini yeterince etkili gerçekleştiremedim. İleri danışmanlık becerisi gerektiren faaliyetleri gerçekleştirmem oldukça güç oldu. Çünkü öğrenci ile yeterince iletişim, etkileşim kuramadım, gözlem yapmam gereken durumlarda öğrenciyi gözlemleyebileceğimiz sınıf içi ve sınıf dışı ortamlar yoktu.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar

Araştırmanın sekizinci sorusu “Uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir? Bu sorunları nasıl çözüme kavuşturduunuz (Bu sorunların üstesinden nasıl geldiniz)?” şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarının uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlarla ilgili ortaya çıkan kodlar sırasıyla; internet, bağlantı, alt yapı sorunları, teknik, donanımsal (bilgisayar, telefon, tablet) sorunlar, öğrenci devam problemleri ve katılımın az olması, ders saatlerinin az olması şeklindedir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD3-Teknik sorunlar, donanımsal sorunlar, internet bağlantı sorunları... Ders saatlerinin çok yoğun ve ders sürelerinin çok kısa olması (30dk) çalışmalarımızın çoğu zaman yetişmemesine ya da yarım kalmasına neden oluyordu. Yaşanan teknik sorunlarla ilgili her eğitim öncesinde velileri bilgilendirmeye çalışıyordum. Okulda gerçekleştirdiğim yüz yüze eğitimlerde genellikle pek çok veliden eğitim sonrasında görüşme talepleri olurdu ancak uzaktan eğitimde süreniz dolduğunda ekran bir anda kapanır.

Uzaktan Eğitim Sonrası Yaşanabilecek Sorunlar

Araştırmanın dokuzuncu sorusu “Bundan sonraki süreçte PDR bağlamında öğrenci ve velilerin yaşayabilecekleri muhtemel sorunlar neler olabilir? Bu sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir?” şeklindedir. Yaklaşık 1,5 yıl süren uzaktan eğitim ve zaman zaman uygulanan eve kapanma tedbirleri sonrası yüz yüze eğitimde ve okulda yaşanması muhtemel sorunlarla ilgili kodlar sırasıyla öğrencilerin uyum, oryantasyon problemleri, internet, teknoloji, ekran bağımlılığı problemleri, düşük akademik başarı, salgın hastalık korkusu, fobi, anksiyete şeklindedir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD7-Pandemi nedeniyle yakınlarını kaybeden öğrencilerin yaşayabileceği yas süreçleri, stres bozuklukları, pandemiden kaynaklı kaygı bozuklukları, temizlik ve hijyenle ilgili takıntılar, düşük akademik başarı, okula uyum ve oryantasyon sorunları, verimli ders çalışma ve motivasyon problemleri yaşanacağını düşünüyorum.

Okul Psikolojik Danışmanlarının Uzaktan Eğitimi Tercih Yönelimleri

Araştırmanın onuncu sorusu “Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasında bir seçim yapmanız gerekseydi hangisini tercih ederiniz?” şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarının büyük çoğunluğu tek başına uzaktan eğitimin uygulanmasını tercih etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimin yukarıda ifade edilen zayıf yönleri; uygulamaya dayalı etkinliklerin yapılamaması, etkili iletişim kanallarının kullanılamaması, öğrenci katılımının ve sürekliliğinin sınırlı olması, devamsızlık problemleri, internet, bağlantı, teknik ve donanımsal problemlerden dolayı okul psikolojik danışmanlarının yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettikleri görülmektedir. Buna dair bir katılımcının ifadesi şu şekildedir:

PD13-Uzaktan eğitimi tercih etmezdim. RPDH uygulamalarında uzaktan eğitimin alanımıza uygun olmadığını düşünüyorum. Yürütmüş olduğumuz faaliyetler genellikle çoklu değerlendirme ortamlarına ihtiyaç duyduğumuz; öğrencinin okulda, sınıf içinde ve sınıf dışında, çevresindeki arkadaşları ve diğer bireylerle iletişim ve etkileşimlerinin gözlemlenmesinin öğrencinin rehberlik servisinde ileri danışmanlık becerileriyle yüz yüze iletişim ve etkileşimin sağlanmasının yerinde olacağını düşünmekteyim.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Covid-19 salgını hem küresel hem de bölgesel olarak eğitim ve öğretimde önemli değişiklikleri beraberinde getirmiş ve uzaktan eğitim uygulamalarını zorunlu hale getirmiştir. Pandemi aniden ortaya çıkmış ve uzaktan eğitime hızlı bir geçiş olmuş, geleneksel okul ve sınıf algısı değişmiş, teknolojik araçlarla farklı mekanlarda sanal sınıflar oluşturulmuştur. Bu süreçte öğretmen-veli, öğretmen-öğrenci ve öğretmen-okul yönetimi arasındaki iletişimin önemi daha da artmıştır (Kaymaz, 2021). Bu nedenle uzaktan eğitimi geliştirmek ve nitelikli hale getirmek için öncelikle eksiklikleri ve sorunları tespit etmek önemlidir. Bu çalışmada, okul psikolojik danışmanlarının/rehber öğretmenlerin Covid-19 ile bağlantılı olarak sunulan uzaktan eğitime ilişkin deneyim ve görüşlerine dair bulgular alan yazın ışığında tartışılarak sunulmuştur.

Uzaktan eğitimin etkililiği üzerine gerçekleştirilen araştırmalar, uzaktan eğitimin tek başına yüz yüze eğitimin yerini alamayacağını göstermektedir (Akıncı & Pişkin Tunç, 2021; Görgülü Arı & Hayır

Kanat, 2020). Bu bulgulara paralel olarak bu araştırmada da okul psikolojik danışmanları uzaktan eğitimin tek başına kullanıldığı bir yöntemin yeterli olamayacağını, yüz yüze eğitimin yerini alamayacağını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda uzaktan eğitimin niteliğinin arttırılmasına yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Araştırmada ulaşılan önemli bir bulgu da öğrencilerin büyük çoğunluğu motivasyon kayıpları yaşamakta, yeni eğitim modeline uyum sağlayamamakta; bundan kaynaklı olarak eğitim öğretimin niteliği azalmakta ve öğrencilerin devamsızlıkları artmaktadır. Öğretmenler teknolojik yetersizlikler nedeniyle öğrencilerine ulaşamamakta, öğrenciler yaşadıkları bölgede internet sorunu yaşamakta, öğrenciler derslerini yeterince verimli takip edememekte ve bu süreçte öğrenciler arasında motivasyonel anlayışta kırılmalar yaşanmaktadır. Uzaktan eğitim süreci ğrenci ve ğretmen etkileşimini olumsuz etkilemiştir. Yüz yüze eğitime göre uzaktan eğitimde öğrenme-öğretme sürecinde yaşanan etkileşim azalmaktadır. Bununla ilgili olarak öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde dikkat ve motivasyon kaybı yaşadıkları ve devamsızlık sorunlarının yoğun olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonucu destekleyen araştırmalarda öğrencilerin uzaktan eğitimi sıkıcı, etkileşimsiz, duygusuz bulduğu; motivasyonlarının azaldığı, ders takibi ve ders katılımlarının yüz yüze eğitime kıyasla daha düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir (Duman, 2020; Haşıloğlu vd., 2020; Kaleli Yılmaz & Güven, 2015; Yadigar, 2010). Bir başka araştırmada Akyürek (2020) uzaktan eğitimin etkili ve verimli olabilmesi için ğretmen ve ğrenci arasındaki etkileşimin güçlendirilmesi, arttırılması gerektiğini ifade etmiştir. zgl ve diğerleri (2017) ğrenciler tarafından uzaktan eğitime önem verilmediğini ve öğrencilerin sürece uyum sağlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin motivasyonlarının arttırılması, devamsızlık probleminin azaltılması için ğrenci ve velilerle iletişim ve etkileşim halinde olmak önemli görülmektedir. Benzer Şekilde Aydemir (2021), sosyal bilgiler ğretmenlerinin uzaktan eğitimdeki iletişim deneyimleri üzerine yaptđđ araştırmada, tüm öğretmenler açısından uzaktan eğitimde iletişimin önemli olduğu, bu süreçte ğrenci ve velileri motive etmek için dev takibi, süreç ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının yapılmasının önemi vurgulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitim hizmetlerinin avantajları ulaşım kolaylığı, zaman esnekliği, gerçek ortamlarda eğitime göre daha düşük maliyet ve günlük rutinlerde uygulama kolaylığı olarak sayılabilir. Bu durum genel olarak uzaktan eğitim hizmetleri için literatürde ifade edilen (Atıcı & Yıldıırım, 2010; Kizir, 2021) avantajlarla uyumludur. Bir başka çalışmada Adıyaman (2002), evinden çıkamayan kişilerin veya eğitimin yapıldığı yere ulaşmakta güçlük çeken öğrenciler için uzaktan eğitim faaliyetleri ile bu engellerin ortadan kaldırılabileceğini belirtmiştir. Bu bulgu, uzaktan eğitimde eř zamanlı ve eř zamanlı olmayan öğrenme fırsatları, aynı anda birden fazla öğrenciyi kapsaması, erişilebilirlik kolaylığı ve zamandan tasarruf gibi literatürdeki önceki çalışmaların bulgularıyla da uyumludur (Dinçer, 2006; zer & Turan, 2021; Yolcu, 2020)

Uzaktan eğitimin dezavantajı olarak internet bağlantısında yaşanan sorunlar ve etkileşim yetersizliği, düşük ğrenci katılımı, teknik sorunlar, altyapı ve içerik materyal eksiklikleri sonuçları bulunmuştur. Başaran ve diğerleri (2020) yaptıkları araştırmada uzaktan eğitimde alt yapı sorunları,

teknik sorunlar ve materyal eksiklikleri olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde alan yazında uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin yüz yüze öğrenmeye göre düşük etkileşim (öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci), yetersiz geri bildirim ve teknik sorunlar olduğu tespit edilmiştir (Dinçer, 2006; Karakuş vd., 2020; Kılıç, vd., 2003; Yolcu, 2020).

Salgın ile birlikte işe koşulan acil uzaktan eğitim ile okul psikolojik danışmanları, yeni eğitim-öğretim platformlarına uyum sağlamanın ve psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerini sanal ortamlarda gerçekleştirimin zorluklarıyla karşılaşmışlardır. Bunlar uzaktan eğitim sürecinde teknoloji kullanımı, EBA ve Zoom gibi uzaktan eğitim araçlarının kullanımı, kullanılan programlarda altyapı eksikliği, bilgisayar programlarının kullanımında yaşanan zorluklardır. Kullanılan programların bazılarının yabancı dil olmasından kaynaklanan dil problemleri gibi problemler de mevcuttur. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorlukların üstesinden gelebilmek için psikolojik danışmanlar/rehber öğretmenler MEB tarafından bilgilendirici videolar ile süreç hakkında bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Ayrıca diğer meslektaşlarından edindikleri destek ile yeni platformları kullanma becerilerini geliştirmişlerdir. Bu bulgu ile paralel olarak Yıldırım (2020), öğretmenlerin teknoloji ve çevrimiçi eğitim ortamlarında becerilerini artırılması, programları kullanma becerilerinin geliştirilmesi, çevrimiçi sınıf yönetimi niteliğinin artırılması, çevrimiçi materyal hazırlama becerilerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde müfredat ve içeriğin iyi organize edilmesi, gerçekleştirilecek faaliyetlerin multidisipliner bir yaklaşımla hazırlanması ve pek çok alan uzmanının ortak bir çalışma programıyla ortaya konması uzaktan eğitim faaliyetlerinin işlevselliğini arttıracakı düşünülmektedir. Bununla bağlantılı olarak Rahman (2006) uzaktan eğitim materyallerinin oluşturulması ve geliştirilmesi sürekli bir süreçtir. Geniş bir uzman ekibinin, (akademisyenlerin, eğitimcilerin, grafik sanatçıların, medya uzmanlarının) takım çalışması ile öğretim tekniklerinin, yöntemlerin geliştirilmesi, içeriklerin oluşturulması ve ortaya konması uzaktan eğitimi daha işlevsel ve etkili kılacaktır.

Araştırmanın bir başka bulgusu pandeminin de etkisiyle kişisel hijyen ve sosyal mesafe kuralının önem kazanması süreçleriyle ilişkili olarak öğrencilerde, velilerde ve öğretmenlerde salgın hastalık korkusu, fobi, anksiyete ile ilişkili temizlik, hijyen takıntısı yaşanabileceği düşünülmektedir. Haşiloğlu, Durak ve Arslan'ın (2020) fen bilimleri öğretmenleri ile gerçekleştirdikleri pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi çalışmaları da bu bulguyu destekler niteliktedir. Öğrenci ve velilerde yaşanabilecek temizlik ve hijyenle ilgili takıntılarla ilgili gerekli önleme, psiko-eğitim ve rehabilite çalışmalarına yer verilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim süreci ile birlikte sosyal hayatın kısıtlanması ve internet kullanımının yaygınlaşması nedeniyle insanların sanal dünyada geçirdikleri sürelerin artacağı düşünülmektedir. Bu da ekran bağımlılığı, oyun bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı ve teknoloji bağımlılığı gibi bağımlılık durumlarıyla gençlerin, öğrencilerin karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu bağımlılık türleriyle mücadele kapsamında öğrenci ve velilere yönelik önleyici, rehabilite edici çalışmalara yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunlara ek olarak

öğrencilerin uzaktan eğitim sonrası yeniden yüz yüze eğitime geçildiğinde düşük akademik başarı ve buna eşlik eden uyum-oryantasyon konusunda sıkıntılar yaşaması muhtemeldir. Bu kapsamda öğrencilere yönelik uyum-oryantasyon çalışmalarının gerçekleştirilmesi; akademik başarının artırılmasına yönelik çalışmalara yer verilmesi de etkili olacaktır.

Sonuç olarak uzaktan eğitimin güçlü yönleri rehber öğretmenin dilediği saat dilimlerinde uygulamalar yapabildiği için zaman esnekliği, büyük kitlelere ulaşım rahatlığı ve kolaylığı, düşük maliyet ve günlük rutinelere uygun olması olarak belirlenmiştir. Sınırlılıklarının internet bağlantı sorunları, teknoloji ve alt yapı eksiklikleri, teknik sorunlar, öğrenenlerde motivasyon düşüklüğü, iletişim ve etkileşim eksikliği, devamsızlık problemleri olduğu ve etkileşim eksikliği sorununun aşılması gerektiği düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim geçmişte olduğu gibi günümüzde de devam etmektedir. Teknolojide yaşanan gelişmelere paralel olarak kullanımının daha geniş alanlara yayılacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrenme ortamları ile öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimin kalitesinin artırılması gerekmektedir. Bunun için öncelikle eğitim yöneticileri ve karar alıcılar tarafından uzaktan eğitimin altyapı eksiklikleri giderilmeli, öğrenci ve öğretmenlerin bilgisayar ve internet sorunları giderilmeli, öğretmenlerin temel teknolojiyi kullanmaları ve uzaktan eğitim araçlarını etkin kullanmaları için hizmet içi eğitimler yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca rehber öğretmenlerin ve diğer eğitim çalışanlarının kullandığı uzaktan eğitim platformlarının yabancı menşeli olması da güvenlik, gizlilik, hatta yaşanan dil problemleri de göz önüne alındığında yerli/milli uzaktan eğitim platformlarının yöneticiler, karar alıcılar ve ilgili kurumlar tarafından geliştirilmesi de önem arz etmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde yapılan çalışmaların daha nitelikli hale getirilebilmesi için öğretmenlere, eğitimcilere teknoloji eğitimi konusunda hizmet içi eğitim verilmesinin gerekli ve faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu önerilere ek olarak uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenlere verilen (8gb) internet desteğinin artırılması, eğitim esnasında öğrencilerin ekran başında takibinin yapılabilmesi için kameralarının açık olması, öğrenci katılımının artırılmasına yönelik oyun ve etkinlik temelli çalışmalara da yer verilmesi, öğrenci devamsızlığını önleyici çalışmalara yer verilmesi, sınavların zorunlu olmasının da etkili olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı/ Contribution Statement

Çalışmaya tüm araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır/ All researchers contributed equally to the study.

Destek ve Teşekkür Beyanı/ Funding Statement and Acknowledgements

Araştırma kapsamında herhangi bir destekten yararlanılmamıştır/ This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Çatışma Beyanı/ Declaration of Competing Interest

Çıkar çatışması bulunmamaktadır/There is no conflict of interest.

Etik Onay/ Ethics Committee Approval

Etik kurul onayı alınmıştır/ Ethics committee approval was obtained for this study. (Necmettin Erbakan Üniversitesi Etik Kurulu), (Tarih: 11.02.2022, No:2022/63).

Kaynaklar

- Adnan, M. & Boz, B. (2015). Öğretim üyelerinin çevrimiçi matematik öğretimine bakışları: Çevrimiçi öğrenme deneyimi bakış açısını değiştiriyor mu? *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(1), 21-38. <https://doi.org/10.30935/cedtech/6157>
- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1), 92-97. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/11231/134140>
- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi .
- Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 69-71. Doi: 10.5961/jhes.2011.011
- Akıncı, M. & Pişkin Tunç, M. (2021). Uzaktan eğitim uygulamalarında matematik öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 25(85), 359-376. Doi: 10.17753/Ekev1916
- Akyürek, M. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alan yazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mead/issue/56310/711904>
- Altun, D. & Yamamoto, G. T. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1),25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>
- Atıcı, B. & Yıldırım, S. (2010, Şubat 10-12). Web 2.0 uygulamalarının e-öğrenmeye etkisi [Bildiri]. Akademik Bilişim'10 - XII. *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, Muğla Üniversitesi.
- Attri, A. K. (2012). Distance education: Problems and solutions. *International Journal of Behavioral Social and Movement Sciences*, 1(4), 42-58.
- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin deneyimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 813-827. <https://doi.org/10.33206/mjss.824033>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitim/issue/54643/753149>
- Candan, A., Usta, İ. (2022). Pandemi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik bakış açılarının incelenmesi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-18.
- Carswell, A.D., & Venkatesh,V.(2002). Learner outcomes in an asynchronous distance education environment. *International Journal of Human-Computer Studies*,56(5), 475-494. doi:10.1006/ijhc.1004
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. Baskı). USA: SAGE Publications.
- Çakın, M. & Akyavuz, E., K. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansması: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186. doi: 10.24289/ijsser.747901
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (4. bs.)*. Celepler Matbaacılık.
- Demir, C. (2013). *Bilgi toplumuna geçiş sürecinde uzaktan eğitimin rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Dinçer, S. (2006, Şubat 9-11). *Bilgisayar destekli eğitim ve uzaktan eğitime genel bir bakış. Eğitim ve Bilişim Sempozyumu*, Denizli.

- Duman, S. N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1),95-112. doi: 10.37669/milliegitim.768887.
- Ertuğ, C. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2),11-53. doi: 10.37669/milliegitim.768887.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Gökmen, Ö. F., Duman, İ. & Horzum, M. B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 29-51. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/34059/376987>
- Görgülü Arı, A. & Hayır Kanat, M. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı), 459–492. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyusbed/issue/56115/772126>
- Haşiloğlu M. A., Durak, S., & Arslan A. (2020). Covid-19 uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri şube rehber öğretmenlerinin gözünden öğretmen, öğrenci ve velilerin değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(3), 214-239. doi: 10.47714/uebt.811306.
- Horzum, M. B. (2003). *Öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri (Sakarya Üniversitesi örneği) örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- İnce, M. (2021, Aralık 13). *COVID-19 sürecinde farklı ülkelerdeki eğitim uygulamaları*. Hürriyet. <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/covid-19-surecinde-farkli-ulkelerdeki-egitim-uygulamalari-41959790>. adresinden 13 Aralık 2021 tarihinde alınmıştır.
- Kaleli Yılmaz, G. & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(2), 299-322. doi: 10.16949/turcomat.75936.
- Kaymaz, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde değişen iş yükü ve etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 71-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijolt/issue/61199/929877>
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. & Bayraktar, D. (2020). *Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri*. *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752297>
- Kılıç, E., Karadeniz, Ş. & Karataş, S. (2003). İnternet destekli yapıcı öğrenme ortamları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 149-160.
- Kızır, M. (2021). İnternet temelli özel eğitim hizmeti alan bireylerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi [MSKU Journal of Education]*, 8(1),165-181. doi: 10.21666/muefd.784107.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021, 21 Haziran). *Sayılarla Uzaktan Eğitim*. <https://yegitek.meb.gov.tr/www/sayilarla-uzaktan-egitim/icerik/3237>. adresinden 10 Aralık 2021 tarihinde alınmıştır.
- Özer, S. & Turan, E. Z. (2021). Öğretmen adaylarının Covid-19 nedeniyle sunulan uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies-Education*, 16(2), 1049-1068. <http://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.48147>

- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. & Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294-304. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61493/918176>
- Rahman, M, H. (2006). Developing course materials for open and distance learning: Bou perspective. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 7(4), 55-60. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tojde/issue/16926/176677>
- Toprakçı, E. & Ersoy, M. (2008, Nisan 16-18). Uzaktan Öğretimde Öğretmen Rollerini [Sempozyum]. *II. Uluslararası Bilgisayara ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*, İzmir ,Türkiye.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Nobel.
- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (G.Ü. Bilişim Sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yenal, A. Ç. (2009). *Uzaktan eğitim* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.Baskı). Seçkin.
- Yıldırım, K. (2020). İstisnai bir uzaktan eğitim öğretim deneyiminin öğrettikleri. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 1(1), 7-15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/alanyazin/issue/60644/893272>
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/57638/788890>

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
BAŞKANLIĞI
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :11/02/2022 Toplantı Sayısı:02 Karar No :2022/63
Araştırmanın Başlığı	Okul Psikolojik Danışmanlarının Covid-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Süleyman Barbaros YALÇIN
Yardımcı Araştırmacılar	Lisansüstü Öğrenci Enes GÜNEY
Etik Kurul Kararı	8717 sayılı başvurunuz değerlendirilmiş olup, araştırmanız Etik Kurul tarafından uygun görülmüştür.

ASLI GİBİDİR
11/02/2022

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Etik Kurul Başkanı